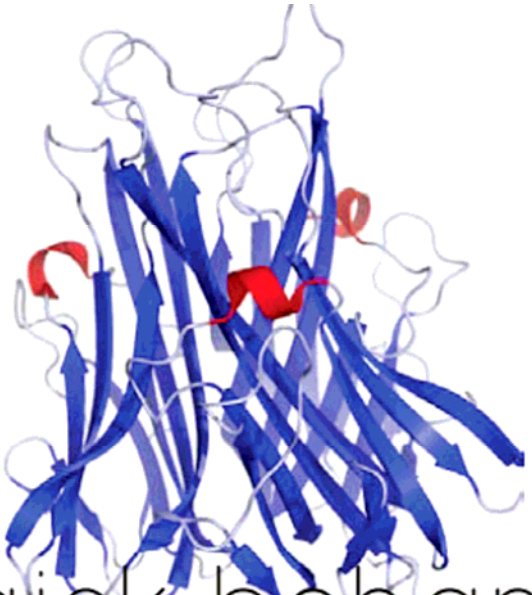

Biologisk behandling

I 2000 ble det første såkalte biologiske legemidlet godkjent i Norge, en TNFa-hemmer, til behandling av Morbus Crohn. Legemidlet går under salgsnavnet Remicade® (infliximab). Videre utover på 2000-tallet har stadig flere slike medisiner blitt godkjent ved en rekke ulike sykdommer som blant annet leddgikt hos voksne og barn, Bekhterevs sykdom, psoriasis, psoriasisartritt og ulcerøs kolitt. I 2007 ble det andre biologiske legemidlet, også en TNFa-hemmer godkjent til behandling av Morbus Crohn. Dette legemidlet går under salgsnavnet Humira® (adalimumab).

På ulike møter, i media, blant leger og sykepleiere diskuteres det stadig rundt bruken av biologiske legemidler og TNFa-hemmere. Men hva er egentlig et biologisk legemiddel? Og hva står TNFa-hemmer for?

Definisjonen av et biologisk legemiddel er at det er fremstilt av biologiske bestanddeler slik som for eksempel gener, celler eller vev. Det vil si at det tas utgangspunkt i et levende materiale. Til biologisk behandling regnes blant annet blodoverføring, genterapi og immunterapi inklusive vaksiner og vevstransplantasjon. Disse legemidlene skiller seg fra den "gode gammeldagse" måten å fremstille et legemiddel på som er en kjemisk prosess.

TNFa står for tumornekrosefaktor-alfa. TNFa er et lite protein (også kalt et cytokin) som har en viktig rolle i kroppens immunforsvar. Det blir dannet i hvite blodceller (for eksempel makrofager og T-lymfocytter) og er sentral i oppregulering av vårt immun¬forsvar ved angrep fra mikroorganismer eller fremmede stoffer. TNFa bidrar til at betennelses¬området blir varmt, ømt og hovent og man får feber. TNFa har en pro-inflammatorisk effekt (fremskynder/starter betennelses¬reaksjonen), og nivået av TNFa er forhøyet ved mange kroniske betennelses¬sykdommer som for eksempel ved Morbus Crohn, ulcerøs kolitt, leddgikt, psoriasisartritt, psoriasis og Bekhterevs sykdom.

Både Remicade® og Humira® er bygget opp på samme måte som immunantistoffene (immunoglobuliner) i vår egen organisme. Remicade® er godkjent både til alvorlig aktiv Morbus Crohn hos voksne og barn over 6 år, ved fistulerende Morbus Crohn hos voksne samt ved ulcerøs kolitt. Humira® er godkjent til voksne med alvorlig aktiv Morbus Crohn.

Begge legemidlene virker ved at de hemmer betennelsesreaksjonen i kroppen, dermed dempes symptomer som diaré og magesmerte. Hos pasienter som har fått Remicade® er det i tillegg vist at man har fått en normalisering av tarmslimhinnen og dette vil trolig ha en gunstig innvirkning på det videre forløpet av sykdommen og forekomsten av komplikasjoner.

Nye biologiske legemidler som enten virker ved å hemme TNFa eller via andre virkningsmekanismer er under utprøvning både ved Morbus Crohn og ulcerøs kolitt. Hvilken klinisk betydning disse legemidlene vil få vil fremtiden vise.

Bildet over viser en TNFa Crystal Struktur.
PDB rendering based on 1TNF,
kilde: http://en.wikipedia.org/wiki/TNF-%CE%B1

Publisert i Fordøyelsen nr. 1-2009